

تحول در آموزش و سنجش مهارت های بالینی دانشگاه

تشکیلات A

شورای سیاستگزاری آموزش و ارزیابی مهارتی دانشگاه

در راستای توسعه برنامه های آموزش مهارت های بالینی، باید در کلیه دانشگاه های علوم پزشکی، شورای سیاستگزاری آموزش و ارزیابی مهارتی تشکیل گردد.

معاون آموزشی دانشگاه به عنوان رئیس شورا، مسئولیت تشکیل و اداره جلسات شورا را عهده دار می باشد.

اعضاء شورا، معاونین دانشکده های وابسته، رئیس یا معاون آموزشی مرکز توسعه و رئیس مرکز مهارت های بالینی دانشگاه (به عنوان دبیر) خواهد بود. وظایف این شورا شامل موارد زیر می باشد:

✓ تأمین ساز و کارهای لازم جهت توسعه آموزش و سنجش مهارتهای بالینی در هر دانشکده با:

○ تصویب تشکیلات و تأمین نیرو

○ تخصیص فضای فیزیکی مناسب برای واحد آموزش مهارتی

○ تسهیل فرایند خرید تجهیزات

○ ارائه برنامه و دستورالعمل جهت ترغیب اعضای هیات علمی نسبت به مشارکت در زمینه آموزش مهارت ها و به

کارگیری روش های ارزشیابی متنوع من جمله ارزشیابی ساختارمند مهارتی در کلیه رشته ها

✓ تأمین بودجه جهت ایجاد ساختار کالبدی مناسب و استاندارد در زمینه واحدهای آموزش و سنجش مهارتهای بالینی در

هر دانشکده و بیمارستان های آموزشی

✓ نظارت مستمر بر نحوه عملکرد کمیته های آموزشی و برگزاری آزمون ها

✓ تدوین دستورالعمل های مصوب جهت توسعه برنامه های آموزشی و آزمون های مهارتی در هر رشته

✓ تعیین ساز و کارهای عملیاتی در راستای نظارت بر عملکرد واحدهای آموزشی در زمینه آموزش و ارزیابی مهارتی

✓ ارائه گزارش به شورای عالی ارزیابی و تایید صلاحیت بالینی دانشگاه و معاونت آموزشی وزارت متبوع

تشکیلات A1:

کمیته هماهنگی برگزاری آزمون های مهارتی در قطب

دانشگاه های مراکز قطب بایستی در برگزاری هماهنگ آزمون های مهارتی، مشارکت داشته باشند. در این راستا بایستی

کمیته برنامه ریزی و نظارت بر آزمون مهارتهای بالینی قطب به ریاست معاون آموزشی دانشگاه و یا رئیس دانشکده مربوطه، تشکیل گردد.

سایر اعضای کمیته شامل رئیس مرکز مهارت های بالینی، مسئول برگزاری آزمون، معاون آموزشی دانشکده مربوطه و رؤسا

یا معاونین دانشکده های پزشکی دانشگاههای قطب می باشند.

وظایف این کمیته شامل:

- ✓ تعیین خطوط کلی برگزاری آزمون شامل تعیین جدول های زمانی برگزاری آزمون
- ✓ تعیین کمیته علمی طراحی آزمون
- ✓ جمع آوری و سازمان دهی پیشنهادات واصله از دانشگاه های مختلف
- ✓ نظارت بر کلیه فرایندهای پژوهشی مرتبط با سنجش
- ✓ نظارت بر کلیه امور مرتبط بر طراحی، اجرا و رسیدگی به اعتراضات
- ✓ ارائه گزارشات به شورای عالی تایید صلاحیت بالینی قطب

در حال حاضر جدول زمانی آزمون جهت آزمون آسکی پزشکی عمومی توسط دبیرخانه مرکزی آموزش تعیین می شود.

- از آنجائیکه ضرورت دارد ارزشیابی مهارتی محدود به دانشجویان رشته پزشکی عمومی نباشد و سایر دانشجویان را در بر گیرد و علاوه بر آن محدود به آزمون پایان دوره نباشد، بنابراین بایستی کمیته هماهنگی آزمونهای مهارتی قطب ها را تشکیل داد.
- توصیه می شود کلیه دانشگاهها و دانشکدههای کشور نسبت به تدوین و اجرای برنامههای آموزشی و اجرایی مستقل و ابتکاری اقدام نموده و تجربیات موفق و ناموفق خود را با سایر دانشگاهها، به اشتراک بگذارند.
- ضرورت دارد در هر سال تحصیلی، معاون آموزشی دانشگاه مرکز قطب، برنامه مصوب آزمونهای ارزیابی صلاحیت بالینی قطب را به دبیرخانه شورای آموزشی (پزشکی عمومی) ارائه و پس از تأیید در سایت، اعلام نماید.

تشکیلات A2:

کمیته برنامه ریزی و نظارت بر آموزش و سنجش مهارتی دانشکده (پزشکی)

در راستای ارتقاء آموزش مهارتهای بالینی و برگزاری آزمونهای روا و پایا، ضرورت دارد کمیته ای با شرکت اعضای هیئت علمی علاقمند و توانمند تشکیل شود که با برگزاری جلسات جلسات منسجم و منظم خط مشی محوری کلیه برنامه های آموزشی و ارزیابی مهارتی را تدوین و اقدامات اجرایی لازم در این زمینه را طراحی و عملیاتی نمایند.

اعضای این کمیته را معاون آموزش پزشکی عمومی (بالینی) دانشکده پزشکی دانشگاه مجری، مدیر دفتر مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، مدیر و یا نماینده مرکز مهارتهای بالینی به عنوان مسئول برگزاری آزمون، همچنین منتخبی از اعضای هیات علمی در رشتههای تخصصی اصلی¹ (ترجیحاً ۲ نفر از هر رشته) و حداقل یک نفر از رشتههای تخصصی فرعی^۲ تشکیل خواهند داد.

مدت زمان فعالیت اعضای کمیته دو سال و انتخاب مجدد ایشان بلامانع می باشد. هماهنگی چگونگی ترکیب اعضا بر عهده معاون آموزش بالینی و با همکاری مدیران دفتر توسعه و مرکز مهارتهای بالینی می باشد. لازم است جلسات کمیته به طور منظم و حداقل هر یک ماه برگزار گردد.

¹ Major

² Minor

وظایف این کمیته به شرح زیر است:

- ✓ بسترسازی و تأمین منابع
- ✓ تدوین شیوه نامه برای توسعه برنامه های آموزشی و ارزیابی مهارتی
- ✓ تدوین ضوابط و مقررات اجرای آزمون ها و آئین نامه های انضباطی
- ✓ ایجاد ارتباط بین کمیته های مختلف
- ✓ نظارت کمی و کیفی بر حسن اجرای برنامه های مصوب و آزمون ها
- ✓ ارائه الگو جهت تهیه چارچوب و تدارکات بازدید و گزارش ارزشیابی بیرونی
- ✓ تدوین آئین نامه تشویقی جهت همکاران علاقه مند
- ✓ ارائه گزارش به شورای سیاست گذاری آموزش و ارزیابی مهارتی دانشگاه

تشکیلات A3:

کمیته علمی طراحی آزمون آسکی مهارتهای بالینی (پزشکی عمومی)

در راستای برگزاری آزمون روا و پایه، ضرورت دارد کمیته ای علمی و توانمند با صرف وقت و تشکیل جلسات مرتب کلیه اقدامات اجرایی لازم در این زمینه را طراحی و عملیاتی نماید.

مسئولیت برگزاری آزمون های آسکی بر عهده معاون بالینی دانشکده پزشکی و یا نماینده تام الاختیار ایشان (ترجیحا مدیر مرکز مهارتها) می باشد. اعضای این کمیته را تعدادی از اعضای هیئت علمی علاقمند تشکیل می دهند که توسط مسئول برگزاری آزمون و معاونت آموزشی دانشکده تعیین و انتخاب می شوند. مدیر و کارشناس مسئول مرکز مهارتها نیز در این کمیته حضور خواهند داشت. اعضای این کمیته برای برگزاری یک یا دو آزمون انتخاب می شوند، انتخاب مجدد ایشان بلامانع است. مسئول برگزاری آزمون، جهت برگزاری هر نوبت آزمون آسکی، حداقل از سه ماه قبل، هسته اصلی کمیته های علمی و اجرایی آزمون را تعیین خواهد نمود. هماهنگی و چگونگی ترکیب سایر اعضا باید به گونه ای باشد که عضویت اغلب گروه های آموزشی را تأمین نماید.

وظایف کمیته علمی طراحی آزمون مهارتهای بالینی مشتمل بر موارد زیر می باشد:

- ✓ تشکیل جلسات منسجم و منظم حداقل از سه ماه قبل از آزمون
- ✓ تهیه الگوی فرایند تصمیم گیری و اجرای آزمون
- ✓ ترسیم فرایند تدوین جدول مشخصات آزمون و تعیین اهداف سنجش هر ایستگاه
- ✓ تعیین اعضای پیوسته و وابسته کمیته اجرایی
- ✓ آشناسازی اعضا مدعو جدید با مقررات و موافقت نامه های اجرائی مرتبط با آزمون
- ✓ تدوین جدول مشخصات آزمون، تعیین تعداد ایستگاه و مدت زمان آزمون
- ✓ طراحی اولیه ایستگاه ها با تعیین اهداف کلی
- ✓ بررسی اهداف سنجش ایستگاه ها جهت تأمین روائی قابل قبول
- ✓ برگزاری جلسات اولیه با اعضای پیوسته کمیته اجرائی

- ✓ ارائه جدول پیشنهادی اولیه مشخصات آزمون به کمیته اجرایی
- ✓ بررسی اولیه امکان اجرای برگزاری آزمون با مشورت کمیته اجرایی
- ✓ پیش بینی نیازها و بررسی امکان پذیری تأمین نیاز و رفع کمبودها
- ✓ تأیید نهایی جدول مشخصات آزمون ارائه شده توسط کمیته
- ✓ تدوین سوال و سناریوی جدید یا انتخاب از بانک سوال و تأیید نهایی پاسخنامه ها
- ✓ تأیید برنامه زمانی، نحوه گردش و جریان برگزاری آزمون
- ✓ تعیین حد نصاب قبولی و نحوه شرکت در آزمون های بعدی
- ✓ تخمین بودجه بندی موضوعی آزمون
- ✓ تدوین ضوابط مرتبط با پرداخت یا عدم پرداخت هزینه در نوبت های بعدی
- ✓ تهیه چک لیست های عملیاتی آزمون در مراحل سه گانه
- ✓ ارائه الگو جهت برنامه ریزی، تهیه چارچوب و تدارکات گزارشات تصویری، فیلم و...
- ✓ تدوین چارچوب جهت تحلیل کمی و کیفی سوالات
- ✓ نظارت بر حسن اجرای آزمون های مهارتی
- ✓ ارائه الگو جهت تهیه چارچوب و تدارکات بازدید و گزارش ارزشیابی بیرونی
- ✓ ایجاد بانک سؤال/ ایستگاه با طراح و یا نظارت بر طراحی ایستگاه های آزمون

تشکیلات A4:

کمیته اجرایی برگزاری آزمون ساختارمند عینی بالینی (پزشکی)

شاید بتوان ادعا کرد که حساس ترین کمیته در زمینه ارزیابی مهارت های بالینی کمیته برگزاری (اجرایی) آزمون می باشد. این کمیته مسئولیت کلیه اقدامات پیش آزمون، حین آزمون و بعد از آن را به عهده دارد. تشکیلات کمیته برگزاری هر آزمون بایستی حداقل سه ماه قبل از برگزاری هر آزمون بازمینی شود. کمیته برگزاری آزمون علاوه بر دبیر دو نوع عضو دارد. اعضاء ثابت (پیوسته) و اعضاء متغیر (وابسته).

دبیری کمیته اجرایی آزمون باید بر عهده فردی خلاق و جسور و در عین حال صبور و انعطاف پذیر گذاشته شود که توانایی مدیریت کار گروهی را داشته باشد. پیشنهاد می شود در تصدی این مسئولیت از توانایی مدیران مراکز آموزش مهارتهای بالینی که اغلب از پزشکان عمومی علاقمند به آموزش می باشند، استفاده شود. ایشان می توانند علاوه بر امکان تخصیص وقت کافی، با تسلطی جامع بر بانک اطلاعاتی، منابع و تجهیزات و تجربه کافی در همکاری با منابع انسانی مورد لزوم، مدیریت فرآیند را به خوبی عهده دار شوند. بدیهی است ضرورت دارد به دلیل پیچیدگی فرایند برگزاری آزمون، دبیر کمیته اجرایی به طور مستمر با دبیر شورای کمیته برنامه ریزی، مسئول و سایر اعضای کمیته علمی مشورت نماید.

اعضاء ثابت این کمیته را کارشناسان آموزشی مرکز مهارتهای بالینی دانشگاه و واحدهای آموزش مهارت های بالینی بیمارستانهای آموزشی و دانشکده ها تشکیل می دهند. ایشان تحت نظر دبیر کمیته، **مسئولیت برگزاری آزمون را در سه مرحله**

عهده دار می باشند. اعضای وابسته کمیته، تعدادی از اعضای هیأت علمی و سایر کارشناسان علاقمند و با انگیزه گروه های آموزشی می باشند که علاوه بر سایر فعالیتهای آموزشی خود، در برگزاری آزمون های آسکی نیز همکاری می نمایند. بهتر است کمیته در هر آزمون، از مشارکت توأمان افراد با سابقه و همکاری افراد جدید استفاده نماید. توجه به این امر ضمن تاکید بر حفظ انسجام، موجبات بهره مندی از خلاقیت و نو آوری را فراهم خواهد آورد. در هر آزمون بایستی حداقل ۴ عضو هیات علمی از گروههای آموزشی همکاری نمایند. توصیه مؤکد این است که حداقل یکی از آنها عضو کمیته علمی طراحی آزمون باشد.

اعضای هیئت علمی کمیته برگزاری آزمون بایستی پس از آشنایی کامل با اهداف آزمون، با مشارکت جدی در موضوع انتخاب و آموزش بیمارانمیان و آموزش افرادی که در برگزاری مشارکت دارند، تضمین کیفیت برگزاری و اجرای مصوبات را تأمین نمایند و در ایجاد هماهنگی و حفظ انسجام گروه نقش موثری ایفا کنند. ایشان در فرآیند نمره دهی و امور علمی مرتبط با سنجش نیز نقش موثری را خواهند داشت. همچنین ایشان بایستی همراه با کارشناس رابط، رفع تناقضات احتمالی را عهده دار شوند. انجام این مسئولیت خطیر بوده و نیازمند رعایت نکات ظریفی است. این اقدام باید به گونه ای صورت گیرد که عدالت محوری به عنوان رکن مهم آزمون خدشه دار نشود. رفع مشکل در جهت راهنمایی فراگیران بوده، جنبه ارفاقی نداشته باشد و نتایج آن کلیه فراگیران را در برگیرد. اعضای ثابت کمیته، مسئولیت مستقیم برگزاری آزمون را در کلیه مراحل عهده دار خواهند بود. متناسب با نیاز و شرایط آزمون، سایر نیروهای اجرایی شامل مشاهده گر، بیمارنما، رابط، تنظیم کننده زمان، فیلمبردار، کارشناس، تایپیست و غیره می باشد.

تشکیلات **پیشنهادی آموزشی** (برنامه ریزی، آموزش و پژوهش، سنجش و اعتباربخشی)

مدیریت برنامه ریزی و نظارت M

۱. اعضای پیوسته:

- رییس مرکز از اعضای هیئت علمی
- حداقل یک معاون از اعضای هیئت علمی برای دوسال با بلامانع بودن انتخاب مجدد
- مدیر امور عمومی پزشک عمومی ترجیحاً با مدرک آموزش پزشکی

با همکاری:

۲. اعضای وابسته: اعضای هیئت علمی طبق برنامه مصوب و با ساعت مشخص در سال ✓ با توجه به رسالت تدوین برنامه آموزش مهارتی در ترکیب کادر تشکیلات بایستی تنوع انتخاب را مد نظر قرار داد.
۳. وجود مربیان و کارشناسان ارشد مبتنی بر ردیف های مندرج در تشکیلات B, C, D

تشکیلات B

واحد آموزش و پژوهش:

- ۱- کارشناس مسئول یک نفر (پزشک عمومی ترجیحاً با مدرک آموزش پزشکی)
 - ۲- مربی سه نفر (پزشک عمومی ترجیحاً با مدرک کارشناسی ارشد آموزش پزشکی)
 - ۳- کارشناس پژوهش یک نفر (پزشک عمومی با مدرک MPH یا آموزش پزشکی، پزشکی اجتماعی)
 - ۴- کارشناس ۳ نفر (داشتن مدرک لیسانس یا فوق لیسانس در رشته پرستاری و آموزش پزشکی)
 - ۵- کارشناس یک نفر (داشتن مدرک لیسانس یا فوق لیسانس مرتبط با پژوهش، کتابداری پزشکی و فناوری سلامت)
- ❖ تدریس در مرکز مهارت ها توسط دو گروه اعضای هیئت علمی و مربیان انجام می گیرد.

تشکیلات C

واحد سنجش و اعتبار بخشی

- ۱- کارشناس مسئول یک نفر (پزشک عمومی ترجیحاً با مدرک آموزش پزشکی)
- ۲- کارشناس یک نفر (پزشک عمومی) در آموزش نیز با عنوان مربی همکاری خواهند داشت.
- ۳- کارشناس غیر پزشک دو نفر (داشتن مدرک مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، آموزش پزشکی و پرستاری)

تشکیلات D

واحد اداری و اجرایی

- ۱- رئیس مرکز (عضو هیئت علمی) با معرفی معاون آموزشی دانشگاه و با حکم ریاست دانشگاه
- ۲- معاون آموزشی و پژوهشی (پزشک عمومی)
- ۳- مدیر داخلی
- ۴- منشی و روابط عمومی
- ۵- تایپیست
- ۶- سمعی بصری و IT
- ۷- حسابدار
- ۸- بایگان
- ۹- امین اموال
- ۱۰- تدارکات و نقلیه
- ۱۱- انتظامات و حراست
- ۱۲- تجهیزات پزشکی
- ۱۳- خدمات
- ۱۴- نامه رسان

تشکیلات E

دفاتر آموزش مهارت های بالینی

E 1: دفاتر آموزشی مهارتی در بیمارستان ها

E 2: دفاتر آموزش مهارتی در دانشکده

کادر اجرایی: وجود حداقل یک کارشناس ترجیحا پرستاری و یک نفر به عنوان منشی